

Praksisnyt fra DUKH: Forældelsesfrist

Reglerne om forældelsesfrist er komplicerede. Hovedreglen er, at en borger kan få en ydelse med tilbagevirkende kraft i maksimalt tre år. Men der er undtagelser. Læs mere herunder.

af konsulent Erik Jappe

I DUKH har vi jævnligt sager, hvor en borger bliver tilkendt en ydelse med tilbagevirkende kraft. På grund af mangelfuld vejledning skal der ske realudligning, dvs. borgeren skal stilles, som om han på et tidligere tidspunkt havde fået bevilget ydelsen. Der kan så være problemer med, hvor lang tid tilbage borgeren har krav på at få efterbetalt sin ydelse - altså hvornår kravet er blevet forældet.

Den almindelige forældelsesfrist

Efter 1908-forældelsesloven gjaldt der en almindelig forældelsesfrist på 5 år. Med forældelsesloven fra 2007, der trådte i kraft 1. januar 2008, blev den almindelige forældelsesfrist ændret til 3 år.

Når en borger er ubekendt med kravet

Det betyder så som udgangspunkt, at en borger kun kan få tilkendt en ydelse med tilbagevirkende kraft i 3 år (efter den nye lovgivning). Men der er undtagelser – situationer, hvor forældelsesfristen suspenderes.

En af disse handler om, at man skal være klar over, at der foreligger et krav. Både efter den gamle lov og den ny lov gælder det, at *"var fordringshaveren ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen ... først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil."* I den gamle lov anvendtes udtrykket *"utilregnelig uvidenhed om sit krav"* i stedet for *"ubekendt med fordringen"*.

Det betyder, at der er situationer, hvor borgerens uvidenhed omkring en mulig ydelse medfører, at forældelsesfristen suspenderes. Men det er langt fra alle situationer. Det er almindelig antaget i den juridiske litteratur, at ukendskab til lovgivningen og retspraksis m.v. ikke medfører, at forældelsesfristen bortfalder. Ukendskab til de faktiske forhold suspenderer derimod forældelsesfristen.

Det svære spørgsmål er naturligvis – hvad er faktiske forhold. I det efterfølgende ser vi med udgangspunkt i et par afgørelser fra Ankestyrelsen og en fra Østre Landsret nærmere på praksis.

Fra praksis – afgørelse C-4-04

C-4-04: I denne sag vurderer Ankestyrelsen, at forældelsesfristen ikke kan suspenderes, og at kravet

derfor er omfattet af den normale forældelsesfrist. Det kunne ikke dokumenteres, at kvinden ikke havde haft kendskab til de faktiske forhold.

Uddrag fra afgørelsen

"En kvinde fik efterbetaling af tabt arbejdsfortjeneste fra ansøgningstidspunktet i 1995 og frem. Ankestyrelsen fandt, at kvindens krav på efterbetaling ... var omfattet af den 5-årige forældelsesfrist i forældelsesloven af 1908... Ankestyrelsen lagde vægt på, at der ikke var dokumentation for, at årsagen til, at kvinden ikke havde gjort sin ret gældende tidligere, var, at hun ikke havde haft kendskab til de fornødne faktiske oplysninger til at rejse krav om yderligere dækning af tabt arbejdsfortjeneste. En manglende viden om lovgivningen kunne ikke begrunde suspension efter forældelsesloven."

Yderligere eksempel M-1-03

Afgørelse M-1-03 er et andet eksempel. Kernen i sagen er, at kvindens mand dør, hvad der bevirker, at hun har ret til højere boligsikring. Det er imidlertid hverken kvinden eller hendes kommune opmærksom på. Ankestyrelsens slår fast, at forældelsesfristen ikke kan suspenderes, og at kravet derfor er omfattet af den normale forældelsesfrist. Ankestyrelsens begrundelse er, at kvinden har kendt de faktiske omstændigheder i sagen, altså den omstændighed, at hendes boligforhold ændrer sig, fordi manden dør. At hun så ikke ved, at det stiller hende anderledes i forhold til lovgivningen, kan ikke begrunde suspension af forældelsesfristen.

Så uvidenhed om lovgivningen medfører ikke en suspension af forældelsesfristen. Til gengæld har Østre Landsret truffet en afgørelse, der peger på, at mangelfuld rådgivning fra en kommune, kan medføre suspension af fristen.

Afgørelse fra Østre Landsret

I en dom (U.2004.955) fandt Østre Landsret, at manglende kommunal rådgivning om invaliditetsydelse bevirkede suspension af forældelse af erstatningskrav mod kommunen. Fra dommen: *"Landsretten finder ..., at A ikke, før han i begyndelsen af september 1997 modtog den nævnte vejledning af Århus Kommune, havde anledning til at undersøge, om han skulle være berettiget til andre løbende sociale ydelser end den, han hidtil havde modtaget"*

fra Trundholm Kommune. Han måtte tværtimod på baggrund af den indgående rådgivning, han havde modtaget af kommunens forvaltning, med føje have kunnet gå ud fra, at dette ikke var tilfældet. Herefter findes A som følge af utilregnelig uvidenhed om sit krav indtil september 1997 at have været ude af stand til at gøre dette gældende. jr. forældelseslovens § 3, hvorfor ingen del af hans krav kan anses for forældet.”

I denne sag havde borgeren således modtaget indgående rådgivning, som alligevel viste sig at være mangelfuld. Han blev derfor fundet at være i ”undskyldelig uvidenhed” om sit krav eller sagt med 2007-forældelsesloven – at være ubekendt med fordringen.

Konklusion

Praksis er således tvetydig. Konklusionen må dog ud fra nævnte dom være, at har en borger været inde i et indgående – og mangelfuldt - rådgivningsforløb, kan det medføre suspension af forældelsesfristen på de 3 år. Der gælder således ikke altid en forældelsesfrist på 3 år ved krav om efterbetaling. 